

**INTERAKTIV DARS METODLARI VA ULARNING BOSHLANG‘ICH SINFLARDA QO‘LLANISH
IMKONIYATLARI****Jaloliddinova Nargiza Xusniddin qizi**

Qo‘qon Universiteti BT 3-kurs talabasi

*"Muvaffaqiyatga erishish uchun emas, balki hayotingiz mazmunli bo'lishini ta'minlash uchun
harakat qiling."*

Albert Eynshteyn.

Annotasiya: Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf darslarida interaktiv metodlardan foydalanish , boshlang‘ich ta‘limni tashkil etishda interaktiv metodlarning tutgan o‘rni ta‘lim tizimiga zamonaviy yondashuvlar haqida fikr yuritiladi. Bugungi kunda ta‘lim jarayonida interaktiv metodlar innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o‘quv jarayonida qo‘llashga bo‘lgan qiziqish va e‘tibor kundan - kunga kuchayib bormoqda, bunday bo‘lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an‘anaviy ta‘limda o‘quvchi , talabalarga faqat tayyor bilimlar berib kelingan bolsa , zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o‘zlari qidirib topib , mustaqil ravishda o‘rganib va tahlil qilib , ushbu qilingan ishlardan xulosalar keltirib chiqarishga undaydi. O‘qituvchi bu jarayonda shaxsni rivojlanishi, shakillanishi bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi , shu bilan birgalikda boshqaruvchanlik funksiyasini bajaradi.

Kalit so‘zlar: ta‘lim, interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar ,ijodkorlik ,interaktivlik, qo‘llash mahorat ,ona tili, kooperatsiya

Pedagogik texnologiyalarning bugungi kunda eng ommaviylashgan turlaridan biri - bu interaktiv metodlardir. Interaktiv metodlar o‘quvchi va o‘qituvchining birgalikdagi faoliyati bo‘lib , asosan o‘quvchilarni fikrlashga undaydi .Kerakli xulosaga kelishini ular o‘zini tahlil qilishni va amaliyotga qo‘llashni o‘rgatadi . O‘qituvchining asosiy vazifasi bu yerda o‘quvchilarga yo‘l ko‘rsatish , yo‘nalish berish eng to‘g‘ri xulosani aytishdan iborat. Interaktiv usullar yana shunisi bilan ahamiyatliki, o‘qituvchi o‘quvchining fikrini hech qachon keskin rad etmaydi, faqatgina vaqti bilan to‘g‘ri xulosani aytib o‘tib ketadi. Natijada o‘quvchi xatosini o‘zi tushunib oladi. Bu usul orqali o‘quvchilar erkin fikr yuritish ko‘nikmasini o‘zlarida shakillantiradilar bu esa ularni tushkunlikka tushish ,fikrlashda tormozlanish xatolarni oldini oladi. Interaktiv metodlar orqali bolaga ta‘lim va tarbiya bir vaqtning o‘zida berib boriladi , chunki Interaktiv metodlar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi hurmatga asoslangan. O‘qituvchi qanday bo‘lmasin o‘quvchining fikrini tinglaydi va hurmat bilan qarashni bildiradi, shu bilan birga o‘quvchilarda bir birini tinglash ko‘nikmasi hosil boladi . Bunday tashkil etilgan darsda oquvchi ozini hurmat qilinayotganini sezadi va bunday sharoitda xech qanday taziqsiz erkin fikrlay boshlashdi va uni ochiq bayon eta oladi. Interaktiv metodlar o‘quvchilarda eng avvalo, darsning texnologik loyihasini tuzib olishi lozim. Darsni texnologik loyixalash uchun esa o‘qituvchi interaktiv metod strategiyalari va usullari bilan tanish bo‘lishi lozim. Bugungi kunda bir qator rivojlangan mamlakatlarda o‘quvchilarning o‘quv va ijodiy faolliklarini oshiruvchi hamda talim-tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi pedagogik texnologiyalarni qo‘llash borasida boy tajriba to‘plagan bo‘lib, ushbu tajriba asoslarini tashkil etuvchi metodlar o‘ziga xos ahamiyatga egadir. Zamonaviy dars berish metodlaridan asosiysi "interaktiv" metod bo‘lib, hozirda uning chala tarjimasi ko‘p hollarda "interfaol" deb yuritiladi, "interaktiv" atamasi aslida inglizcha "interaktiv" so‘zidan olingan bo‘lib, "o‘zaro tasirlashish"

manosini bildiradi va biror faoliyat yoki metodda o‘zaro baxs munozara, fikrlash asosida faoliyat yoki hamjixatlik bilan hal etish tushuniladi. Ammo biz ayrim o‘quv qo‘llanmalarini varaqlaganimizda “o‘qitishning interaktiv metodlari” termini qo‘llanishini ham guvoni bo‘ldik. Talim berish jarayoni bevosita o‘qitish metodi bilan uzviy bog‘liqdir. Xo‘sh aslida interaktiv metodning o‘zi hozirgi kunda qanday ma‘no anglatadi? Interaktiv (inglizcha INTERACTION anglatadi) metodlar- bu jamoa bo‘lib fikrlash deb yuritiladi, ya‘ni yuqorida aytib o‘tganimizdek, bir paytning o‘zida ham pedagog ham o‘quvchining birdek faoliyati tushuniladi. Uning asosiy mazmuni ham, tarkibi ham shundan iboratdir.

Interaktiv metodlar o‘zining quyidagi maqsadlariga ega: 1. Interfaol metodlar o‘qituvchi va o‘quvchining faol munosabatlaridan biri 2. Interfaol metodlarning maqsadi o‘qituvchi bilan o‘quvchining o‘zaro hamfikrligini ta‘minlash. 3. Ushbu metodlar orqali o‘quvchi qabul qilishni rivojlantirish, o‘quvchilarni bilim olishini ta‘minlash kabilarni o‘z oldiga maqsad qilib qo‘yadi. . Shunday qilib, hozirgi kunda interaktiv metodlarning quyidagi turlari mavjud: 1. Aqliy hujim. 2. Jamoaviy o‘qitish usuli. 3. Kichik guruhlarda ishlash. 4. O‘yinli o‘qitish. 5. Muloqot metodi. 6. Bumerang.

7. Tarmoqlar metodi. 8. Boshqaruv metodi va boshqalar. Bu metodlardan bir nechtasiga to‘xtalib o‘tishni joiz bildik. Bugungi kunda miya faoliyatining ish koeffisientini oshirishga qaratilgan turli xil metodlar o‘ylab topilmoqda. Vaholanki, olimlarning fikriga qaraganda, inson miyasining 7 % gina ishlar ekan, xolos. Eng avvalo, aqliy hujum metodiga to‘xtalib o‘tmoqchimiz. Chunki bu metod eng ommalashgan metodlardan biridir. Chunki bizning kelajagimiz bo‘lgan avlod asosiy ya‘ni fundamental bilimni shubhasiz, boshlang‘ich sinfdan olishni boshlaydi. Bizning maqsadimiz bugungi kun pedagoglari o‘z faoliyatida innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida interaktiv metodlardan keng foydalana olishidir. Lekin bugungi kunda interaktiv metodlardan foydalanib, ham o‘qituvchi ham o‘quvchi birdek faol harakat qilayotganligini barcha umumta‘lim maktablarida ham kuzatish qiyin masala. Shuning uchun bu mavzuni bugungi kunning dolzarb masalasiga aylantirdik. Interaktiv dars metodlari, boshlang‘ich sinflarda o‘quv jarayonini yanada qiziquvchan va samarali qilishda muhim rollarni o‘ynaydi. Bu metodlar o‘quvchilarning masofaviy ta‘limni, faol qatnashishini, fikr bildirishini va mustaqil o‘rganishini rag‘batlantirishga yordam beradi. Masalan, o‘yinlar, animatsiyalar, elektron darsliklar, interaktiv ko‘nikmalar va jamoada ishlash orqali o‘quvchilarning qiziqishlarini oshiradi va ularning motivatsiyasini oshiradi. Bunday interaktiv dars usullari o‘quvchilarning o‘zlarini o‘rganish va tushunishini rag‘batlantiradi, shuningdek, o‘quvchilarning ko‘nikmalarini oshiradi va o‘rganishni o‘ylab ko‘rish orqali ta‘lim jarayonini yanada o‘rganadilar, shu bilan birga, o‘qituvchi o‘quvchilarning ma‘lumotlarini aniqlaydi va o‘rganishini monitor qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Sayidaxmedov N.S. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya. – T., O‘zMU
2. Ibragimov X. I va boshqalar. Pedagogik psixologiya. O‘quv qo‘llanma. – T.:O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti. 2007 y.
3. Xo‘jayev N. va boshqalar. Pedagogika asoslari. – T.: 2003. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 sentyabrdagi –Xalq ta‘limi tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29- apreldagi –O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi tizimini 2030- yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida||gi Farmoni.
5. Tolipov U.K., Sharipov Sh.S. O‘quvchi shaxsi ijodkorlik faoliyatini rivojlantirishning
6. pedagogik asoslari. – T., Fan, 2012.
7. Yo‘ldashev J. G., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. – T: Fan va texnologiya, 2008
8. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining –Bolalarni boshlang‘ich ta‘limga
9. majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida|| 132-son qarori
10. B.X.Xodjayev. –Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti||. –Sano-standart|| nashriyoti. Toshkent – 2017. 92-bet. 7. T.T.Omonov, N.X.Xo‘jayev, S.A.Madyarova, E.U.Eshchonov. –Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat||. Toshkent. –IQTISOD-MOLIYA|| 2009.
11. Toxirjon, U. (2024). BOSHLANGICH SINFLARDA O ‘QISHNI YETKAZIB OLISHGA QIYNALAYOTGAN O ‘QUVCHILAR BILAN ISHLASHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. Integration of Economy and Education in the 21st century, 2(2), 9-13.